

כהן גדול חל עליו ביום אחד דין של רבוי לא יכול להפקיע דין רבוי בגדים כיון שחל הקדושה ביום אחד ודו"ק, והראב"ד סובר כיון דלמצוה יש עוד דין רבוי שבעה וכיון שנתחנך בעבודה נפקי כל דיני רבוי ודו"ק.

בענין עצי מערכה מתרומה חדשה

הגמ' ר"ה דף ז' ע"ב הקשתה על מה דתניא קרבנות ציבור הבאין באחד בניסן מצוה להביא מן החדש ואם הביא מן הישן יצא, למה לא תני תנא דירן כמשנה ריש ראש השנה דאחד בניסן ראש השנה לקרבנות כמו דתני ראש השנה למלכים ולרגלים, והשיבה הגמ' כיון דקתני אם הביא יצא, לא פסיקא ליה, פירוש כיון דבדיעבד כשר מתרומה הישנה לא פסיקא ליה להמשנה להביא זה. והעיר הפני יהושע בדף ז' ע"ב: ויש לדקדק אמאי לא כתבו בפשיטות דהוי מצי לשנויי כדמשני בסמוך כי קא חשיב מידי דחייל מאורתא, דלכאורה נראה דתרומת שקלים ודאי לא חייל מאורתא שאין שום קרבן קרב בלילה, וכבר עלה בלבי לומר דאשכחן נסכים קריבין בלילה כדדרשינן במנחות "ונסכייהם" אפילו בלילה, אלא שהתוס' כתבו לקמן ר"ה דף ל' ע"ב דדוקא קרבנות יחיד קריבין בלילה אבל קרבנות ציבור עיקר מצוותן ביום, ואם כן נהי דכשר בלילה בדיעבד אפ"ה הכי מקרי שפיר לא חייל מאורתא וכו' אם לא שנדחק לפרש דמיקרי חייל מאורתא משום העצים שהיו צריכים בלילה לצורך אברים ופרדים והיו צריכין לקנות אותם העצים מלשכה החדשה, והיינו אליבא דרבי דס"ל בפרק הקומץ דעצים מקרי קרבן, ואם כן אתי שפיר דלא מצי לשנויי כי קחשיב מידי דחייל מאורתא וכו' עכ"ל.

ובאוצר הספר להגאון ר' מנחם זמכה זצ"ל הי"ד. העיר על דבריו דדבריו באמת תמוהים מאד, דהרי עצי מערכה לרבי ודאי אינן קרבן דאם היו קרבן היו צריכים קמיצה ומלח כשאר קרבנות עצים לדידיה וע"כ דאינן רק מכשירי קרבן לא גופו של קרבן וכיודושלמי שקלים פ"ה הל' א' לענין אם יחיד מוסר עצי מערכה לצבור דאמר: מה פליגי בגופו של קרבן אבל במכשירי קרבן כגון עצים כ"ע מודים שמשנתנה לציבור וכו' ע"כ. ואם סברתו לומר דגם מכשירי קרבן כקרבן לענין חיוב תרומה חדשה אם כן למה לו להוסיף לרבי דעצים אקרי קרבן דהרי גם לרבנן הוי עצי מערכה מכשירי קרבן. ולהיות הם עצמן קרבן גם לרבי לא הוי עצי מערכה.

ועוד תמוה דברי הפני יהושע דאף אם נאמר דחובת תרומה חדשה גם על עצי מערכה, מכל מקום זה רק בעצי מערכה שעורכין באחד בניסן לצורך קרבנות היום, אבל מה ענין עצים של אברים ופרדים של תמיד דערב

ר"ח ניסן שהוא משנה שעברה, והעצים לצורך קרבן דשנה שעברה, וכלשון הגמ' יומא דף כ"ז: סוף עבודה דיממא הוא עיי"ש, ואיך צריכים עצים מתרומה חדשה כיון שהקרבן מתרומה ישנה, ואטו התרומה חדשה היא חובת היום הלא רק חובת קרבן הוא חובת היום וקרבן זה משנה שעברה, ומערכה ישינה ודאי אין צריך תרומה חדשה. ונשאר על דברי הפני יהושע בצ"ע.

והנה מה שמעיר אם מכשירי קרבן כקרבן לענין תרומה חדשה אפילו לרבנן גם כן צריך תרומה חדשה ולמה לו להוסיף רבי. נראה לי על פי התוס' מנחות דף כ' דבעצים, לרבנן דלאו קרבן גמור הוא, הוי רק קדושת דמים ולא קדושת הגוף, וכן מוכח מסוגיא מעילה דף י"ט ע"ב דאמר רבי כל דבר שאין לו פדיון יש בו מועל אחר מועל, ואמרינן דאיכא בנייהו עצים. ומייתנין התם ההיא דמתנדב עצים לא יפחות משני גזרי עצים רבי אומר עצים קרבן הן וכו', ובפשוטא נראה דלרבי אין פדיון לעצים משום הכי יש בו מועל אחר מועל, ולרבנן יש פדיון ולפיכך אין בו מועל אחר מועל. וכן מוכח בפסחים כ"ז ע"ב דאמרינן תנור שהסיקה בעצי הקדש, וס"ד מעיקרא בעצי מערכה ומקשינן והלא מעל המסיק ונפק לחולין? והיינו לרבנן דעצים אין בו מועל אחר מועל. וכיון שזה מוכח דיש הבדל בין רבי ורבנן בעצם קדושת עצים של עצי מערכה דלרבי זה נקרא קרבן וחל עליה דין קדושת הגוף אף שבמתנדב לציבור זה רק מכשיר דהרי לא בעינן קמיצה ומלח, ולרבנן זה רק קדושת דמים ממילא לרבנן אין על זה דין תרומה חדשה כיון שאין בו קדושת הגוף רק קדושת דמים ואין עליהם כלל קדושת קרבן לענין דבעינן תרומה חדשה, אבל לרבי דחל עליהם דין קדושת הגוף אף דאינו רק הכשר קרבן אבל כיון דיש להם קדושת קרבן יש עליהם דין דבעינן מתרומה חדשה גם כן ודוק בזה.

והנה על הערה השניה שהקשה דאף אם נאמר דיש חובת תרומה חדשה בעצי מערכה אבל האברים ופדרים של ערב ר"ח ניסן שהוא משנה שעברה והעצים לצורך שנה שעברה ומערכה ישנה אין צריך תרומה חדשה. אבל אין דבריו מוכרחים כלל דהנה התוס' ביומא מ"ו ושבת דף כ' על הא דאמרינן בשבת דכל מושבותיכם למשרי אברים ופדרים הוא דאתא, וע"כ מדשרי אברים ופדרים דחול הוא, דאי דשבת מעולת שבת בשבתו נפקא, והקשו והא אמרינן ולא עולת חול בשבת? ותירצו דבכל מושבותיכם אתי למשרי אברים ופדרים שמשלה בהם האור, ועולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת מיירי בלא משלה בהם האור.

והביאור בדברי התוס' הוא לחלק בין משלה האור ללא משלה האור, תלוי בזה דכלא משלה האור חובת הקטרת אברים והפדרים הוא משום חובת הקטרת הקרבן ועל זה נאמר הפסוק דעולת שבת בשבתו ודוקא קרבנות שבת

דוחין שכת ולא קרבנות תול, אבל במשלה בהם האור ונעשה של מזבח חובת הקטרתו הוא משום חיובו ודינו מזבח, ועל זה נאמר הקרא דכל מושבותיכם דמוקטרין משום חובת מזבח דוחין את השבת. וכן הסביר הגר"ת דברי התוס' בכתביו.

ולפי זה יוצא דכלא משלה האור דחובת ההקטרה הוא מטעם מצות הקטרת קרבן שייך גם כן העצים שהם מכשירי קרבן לקרבן וכיון שהקרבן הוא עוד מלפני גיסן מתרומה הישנה גם העצים הם מתרומה הישנה, אבל אחרי שמשלה האור ברובא שנפקע כבר דין ההקטרה של הקרבן רק נשאר דין לחמה של מזבח ומטעם מצות מזבח הוא דין ההקטרה ואין זה שייך להקרבן, וכיון שלילה שייך לניסן יש חובת עצים מתרומה חדשה ודוק בכל זה.

בענין שעיר המשתלח

הנה בחורת כהנים פרשה אחרי מות פרק ז' "והיתה לכם" ולא לאחרים, "לחוקת עולם" לבית עולמים. ופירש הר"ש משאנן ז"ל לבית המקדש שהקרבנות קריבין שם לאפוקי בבמה שאין להקריב ע"כ, מבואר מדברי הר"ש משאנן דס"ל בכוונת הת"כ דאין קרבנות יוה"כ אפילו בנוב וגבעון, דאי בבמה קטנה א"צ קרא למעט דבלאו הכי אין ציבור מקריבין בבמה קטנה כמבואר בזכחים דף קי"ז, ובתוס' שם ד"ה ר"ש כתבו דלר"ש דס"ל דגם בציבור אין מקריבין אלא בבמה גדולה אלא עולות דאיכא כיוצא בהן כנדבה לא קרבו לציבור ביוה"כ לא פרים ולא עולות שעירים כ"א דומיא דתמידין ע"כ. מוכח מדבריהם דלרבנן דציבור מקריבין כל הקרבנות וגם חטאות בכמת ציבור, גם פרים ושעירין של יוה"כ מקריבין בכמת ציבור של נו"ג. וזה שלא כדעת הר"ש משאנן דקרבנות של יוה"כ אין קריבין בכמת ציבור.

והנה על דברי הר"ש משאנן קשה דברי הגמ' ביומא דף ס"ז ובתורת כהנים פרשת אחרי מות, "המדברה" לרבות נוב וגבעון שילה ובית עולמים. מבואר דמצות שילוח של שעיר המשתלח היה נוהג גם בנוב וגבעון, והרי שני שעירין מעכבין זה את זה כמבואר כמשנה מנחות פרק הקומץ רבה דף כ"ז, ואין אפשר להיות דלא היה נוהג שעיר הפנימי בנוב וגבעון. וראיתי באחרונים מזה העירו על הר"ש.

ובפנים יפות פרשה אחרי מות על הקרא דוהיתה לכם לחוקת עולם וכו' הביא דברי הת"כ "לחקת עולם" לבית עולמים, וכתב דנראה לו דאתא למעט בהיות המזבח בנוב וגבעון, ולא מבעיא לרב אדא בר אבהו זכחים קי"ז דלא הקריבו בבמה גדולה רק עולות שהיחיד מביא בבמה קטנה ופירש